

Riktlinje för bistånd i form av bostad enligt 4 kap. 2 § SoL

Beslutad av:	SAN
Diarienummer:	SAN-00058-2025
Dokumenttyp:	[Riktlinje]
Dokument-ID:	RIKPOL – 15096
Version:	(Version 2)
Kontaktperson:	[Elenor Dahlström]
Berörd verksamhet:	[Social- och arbetsmarknadsförvaltningen]
Giltig från:	2025-03-13
Giltig till:	2026-03-13
Antal sidor:	7

1. Inledning

Östersunds kommunen väljer genom 4 kap. 2 § Socialtjänstlagen (4 kap. 2 § SoL) att prioritera vissa särskilt utsatta målgrupper som inte omfattas av en lagstadgad rätt till bistånd i form av bostad.

Det boendesociala teamet (Team Bosol) inom enhet försörjning, Social- och arbetsmarknadsförvaltningen (SAF) har i uppdrag att utifrån de ansökningar som inkommer från medborgare, utreda, besluta och följa upp behovet av bistånd i form av bostad enligt 4 kap. 2 § SoL. Biståndet prövas även enligt 4 kap 1 § Socialtjänstlagen (4 kap. 1 § SoL).

Utredande socialsekreterare vid Bosol har även ansvar för uppföljning av utställt bistånd, samt samverkan med hyresvärd och stödfunktioner kopplat till individens boendesociala situation.

Målet med biståndet är att medborgaren ska teckna ett eget hyreskontrakt på ordinarie bostadsmarknad och att biståndet i form av bostad via kommunen därmed kan upphöra.

Riktlinjen beskriver ramen för utredande socialsekreterare vid biståndsbedömning, samt i det boendesociala- och vräkningsförebyggande arbetet.

Riktlinjen är även ett verktyg för gränsdragning och samverkan med andra förvaltningar inom kommunen, samt andra externa samarbetspartners såsom hyresvärdar, Frivården, Polisen och Regionen.

2. Syfte

Syftet med riktlinjen är att:

- Utgöra ramen för bedömningen för rätten till bistånd i form av bostad enligt 4 kap. 2 § SoL.
- Beskriva vilka särskilt utsatta målgrupper som kommunen prioriterar.
- Vara ett verktyg för gränsdragning och samverkan med interna och externa parter i det boendesociala arbetet.

3. Avgränsningar

De som har en lagstadgad rätt till bistånd i form av bostad är äldre och personer med funktionsnedsättning som har behov av särskilt boende enligt Socialtjänstlagen, samt asylsökande enligt Bosättningslagen. Dessa målgrupper omfattas inte av denna riktlinje.

Denna riktlinje beskriver de målgrupper som inte omfattas av lagstadgad rätt till bistånd i form av en bostad, men som kan beviljas bistånd enligt 4 kap. 2 § SoL om de tillhör en eller fler av de prioriterade målgrupperna, fastställd av Social- och arbetsmarknadsnämnden, Östersunds kommun. Därtill bedöms sökande ha särskilda svårigheter att på egen hand ordna med bostad.

4. Biståndsbedömning

Sökande som tillhör någon av de i riktlinjen beskrivna målgrupper och som därtill bedöms ha särskilda svårigheter att på egen hand anskaffa boende, kan ha rätt till bistånd i form av bostad via socialtjänsten enligt 4 kap. 2 § SoL.

Den enskilde har alltid ytterst ett eget ansvar att, utifrån sin egen förmåga, ordna bostad samt göra vad denne kan för att behålla den. Alla andra lösningar ska vara prövade och uttömda av den sökande för att bistånd ska kunna beviljas.

Sökande ska vara skriven i Östersunds kommun eller har vistats i kommunen en längre tidsperiod.

Sökande bedöms därtill att självständigt, eller med visst boendesocialt stöd, klara av att följa hyreslagen och sköta ett eget boende.

Målet med biståndet är att medborgaren ska teckna ett eget hyreskontrakt på ordinarie bostadsmarknad och att biståndet i form av bostad via kommunen därmed kan upphöra.

4.1. Om bostaden

En förutsättning för att kunna bevilja bistånd i form av en bostad på ordinär bostadsmarknad (hyreslägenhet) är att sökande, av hyresvärd, blir godkänd för ett kommunalt hyreskontrakt, samt att det finns en överenskommelse med hyresvärden om att hyreskontraktet, efter en provperiod, överläts till hyresgästen.

Om sökande inte uppfyller kriterierna för ett kommunalt hyreskontrakt eller om det inte finns några tillgängliga hyreslägenheter, kan i vissa fall biståndet verkställas genom en tillfällig boendelösning i kommunens bestånd av bostadsrätter. Målet är dock alltid att sökande ska etablera sig på ordinär bostadsmarknad och att biståndet via kommunen kan upphöra.

4.2. Om bistånd enligt 4 kap. 2 § SoL

4 kap 2 § SoL: Socialnämnden får ge bistånd utöver vad som följer av 1 § om det finns skäl för det. Bistånd enligt 4 kap. 2 § SoL är att ett komplement till bistånd enligt 4 kap. 1 § SoL, som kan användas av kommuner inom olika områden där man ser ett särskilt behov. Kommuner som ser behov av bistånd i form av bostad till särskilt utsatta grupper och som inte omfattas av ett lagstadgat stöd, kan välja att tillämpa 4 kap. 2 § SoL.

Biståndet skall prövas både enligt 4 kap. 1 § SoL och 4 kap. 2 § SoL och alltid vara tidsbegränsat. Anledningen till prövning enligt 4 kap. 1 § SoL är att det ger sökande möjlighet att få rätten till biståndet prövad i Förvaltningsrätten, då beslut enligt 4 kap. 2 § SoL inte går att överklaga.

Biståndet skall vara tidsbegränsat och regelbundet prövas för att utreda om behovet kvarstår eller inte.

4.3. Vräkningsförebyggande perspektiv

Socialtjänsten arbetar primärt för att medborgare ska kunna bo kvar i sin bostad med befintligt hyreskontrakt. Medborgaren får vid behov råd och stöd av socialtjänsten för att kunna uppfylla de krav som hyreslagen ställer på en hyresgäst, till exempel genom ekonomiskt bistånd till en hyresskuld, stöd i dialog med hyresvärden, bistånd i form av boendestöd eller hemtjänst, missbruksbehandling eller serviceinsats Bostad Först.

I vissa fall bedöms att tecknande av ett boendesocialt hyreskontrakt är nödvändigt, för att möjliggöra ett kvarboende i bostaden. Det innebär att kommunen går in som säkerhet på befintligt hyreskontrakt. Om särskilda skäl/behov framkommer, kan Team Bosol även bevilja sökande bistånd i en annan bostad, alternativt vara sökande behjälplig med ansökan till annan instans.

Medborgare som inte tagit emot de vräkningsförebyggande stödåtgärder som erbjudits och sedan blir avhyst från sin bostad, har i regel inte rätt till bistånd i form av bostad enligt 4 kap. 2 § SoL.

4.4. Barnperspektivet

I alla beslut som omfattar barn ska barnens bästa beaktas enligt Socialtjänstlagen samt Barnkonventionen.

Vräkningsförebyggande åtgärder och biståndsbedömning sker i samråd med berörda part och ansvariga handläggare, för att säkerställa att barnperspektivet beaktas.

Hur Team Bosol tar barnperspektivet i beaktande vid biståndsbedömning för bistånd i form av bostad beskrivs närmare under respektive målgrupp nedan, i "Utredning-bistånd i form av bostad enligt 4 kap. 2 § SoL", samt i Team Bosol's rutiner, kopplade till biståndsbedömning och uppföljning.

5. Målgrupper enligt 4 kap. 2 § SoL

5.1. Barnfamiljer

I alla beslut som omfattar barn ska barnens bästa beaktas enligt Socialtjänstlagen samt Barnkonventionen.

Socialtjänsten prioriterar alltid barnfamiljer i det vräkningsförebyggande arbetet och samverkar med interna och externa instanser, för att förhindra att barn blir vräkt. En samlad bedömning från flera instanser görs alltid utifrån skyddsbehov och barnens behov när bedömning görs om bistånd i form av bostad. I vissa fall är det nödvändigt att ställa ut bistånd i form av bostad till barnfamiljer för att förhindra vräkning. Biståndet kan även ställas ut till den ena föräldern och barnen, i de fall de utsätts för och/eller upplever våld i nära relation. Att sökande har barn är i sig inte skäl till att beviljas bistånd i form av bostad men kan vara ett av skälen till bistånd. Om sökandes barns boendesituation är säkrad på annat sätt, till exempel

hos annan förälder, finns i regel inte tillräckliga skäl att bevilja boende till sökande, enbart utifrån ett barnperspektiv.

5.2. Våld i nära relation

Medborgare som saknar resurser att lösa den akuta boendesituationen på egen hand i de fall där det förekommer våld i nära relation. I biståndsbedömning för denna målgrupp ingår alltid en samlad behovs- och riskbedömning av flera olika instanser inom socialtjänsten, samt i samverkan med externa parter såsom Polisen, Regionen och hyresvärdar.

5.3. Brottsoffer - sökande från annan kommun

Sökande som aktualiseras av annan kommun utifrån skyddsbehov enligt 2a kap. 8-9 §§ SoL, ingår i målgruppen. Ansökan skall behandlas som om personen var bosatt i kommunen. I biståndsbedömning för denna målgrupp görs alltid en samlad behovs- och riskbedömning av flera olika instanser inom socialtjänsten, hälso- och sjukvård, polisen och överlämnande kommun.

Sökande bedöms vara i behov av bostad på annan ort utifrån rådande hotbild, exempelvis avhoppare från- eller anhöriga till personer i kriminella nätverk eller personer utsatta för hedersrelaterat förtryck. Polisen har gjort bedömning att sökande inte behöver bo under särskilt skydd och att Östersunds kommun är en lämplig kommun för placering utifrån rådande hotbild. Sökande som är skriven i annan kommun och på egen hand ansöker om bistånd till bostad innefattas således inte i målgruppen.

5.4. Funktionsnedsättning

Personer som är eller riskerar att bli hemlösa samt har en funktionsnedsättning som medför att sökande saknar förmåga att på egen hand ordna med en bostad, men som bedöms ha förmåga att sköta en bostad och följa hyreslagen självständigt eller med visst stöd såsom boendestöd eller hemtjänst innefattas i målgruppen. Sökande som har en bostad som inte uppfyller de behov som sökande har, utifrån sin funktionsnedsättning, där bostadsanpassning inte är möjligt och där fastighetsägaren inte har en annan lägenhet att erbjuda i sitt bestånd som uppfyller behoven, kan i vissa fall ingå i målgruppen.

5.5. Aktualisering via Vård- och omsorgsförvaltningen (VOF)

Personer som är eller riskerar att bli hemlösa och har ansökt om LSS/SoL-bostad eller särskilt boende för äldre via VOF men fått avslag på sin ansökan utifrån att de inte bedöms vara i behov av det omfattande stöd som ingår i särskild bostad, ingår i målgruppen.

5.6. Utsluss från LSS/SoL-bostad

Även personer som sedan tidigare har ett beslut om LSS/SoL-bostad via VOF där bedömning finns att personen inte längre är i behov av insatsen, ingår i målgruppen.

5.7. Utsluss från placering via Social- och arbetsmarknadsförvaltningen (vårdkedja)

Sökande som är placerade via SAF:s heldygnslösningar eller via externa placeringar via SAF, såsom familjehem. Sökande bedöms inte längre vara i behov av en placering, har behov av att slussas ut till ett eget boende och saknar resurser att ordna bostad på egen hand.

5.8. Bostad Först

Bostad först är en evidensbaserad modell för att förebygga samt motverka hemlöshet, som Östersunds kommun beslutat att införa.

Målgruppen är medborgare med psykisk ohälsa och beroendeproblematik, som tillhör Socialstyrelsens kategori ett eller två för hemlöshet.

Socialstyrelsens kategori ett

“Akut hemlöshet. Invånare som sover i offentliga lokaler, utomhus, i trappuppgångar eller på akutboenden, härbärgen, jourboenden, skyddade boenden, vandrarhem eller motsvarande”.

För sökande som ingår i målgruppen för Bostad Först och Socialstyrelsens kategori ett, har Östersunds kommun valt att prioritera sökande som är kvinnor och sökande som har barn, eller medborgare som på annat vis bedöms vara särskilt utsatta.

Socialstyrelsens kategori två

“Institutionsvistelse och stödboende. Personer som för tillfället bor på anstalt, institution eller stödboende och som skall avslutas inom tre månader och som inte har boende ordnat”.

Östersunds kommun har valt att avgränsa målgruppen som ingår i Bostad Först's målgrupp samt Socialstyrelsens kategori två, till att endast innefatta sökande som bor på kommunens lågtröskelboenden och som inte längre bedöms vara i behov av det omfattande stöd som erbjuds på dessa.

För att beviljas bistånd uppfyller sökande därtill de bedömningskriterier som anges i särskild rutin för målgruppen Bostad Först.

5.9. Särskilt om familjeåterföreningar till ensamkommande barn

Familj som ansöker om familjeåterförening med ensamkommande barn i Sverige.

En förutsättning för att ingå i målgruppen är att barnet/dennes företrädare gjort en ansökan om familjeåterförening till Migrationsverket samt ansökan om bistånd i form av bostad innan barnet fyllt 18 år, samt att barnet vid tillfället för ansökan är placerad via SAF och därmed ingår i vårdkedjan.

5.10. Utsluss från Kriminalvård

Personer som varit intagna på anstalt i sex månader eller längre och bedöms sakna resurser att ordna bostad på egen hand ingår i målgruppen. Sökande bedöms kunna leva upp till de krav som hyreslagen ställer på en hyresgäst.

Intagna med missbruksproblematik kan initialt ansöka om boende på ett stödboende via SAF, i kombination med missbruksbehandling, för att sedan ansöka om bistånd i form av bostad. Utredande handläggare, i samråd med sökande, gör bedömning kring vilken insatser som bäst gagnar sökande utifrån dennes stödbehov vid utskrivning från anstalt. Intagna kan även falla in under målgruppen Brottsoffer - sökande från annan kommun.

6. Relaterade dokument

[Strategi för bostadsförsörjning 2021–2025](#)

[Socialtjänstlag \(2001:453\) | Sveriges riksdag](#)

[Utredning- bistånd i form av bostad enligt 4 kap. 2 § Socialtjänstlagen](#)